

Vidékfejlesztési Program (VP)

TERVEZET VP 3.0. VERZIÓ AZ EURÓPAI MEZŐGAZDASÁGI VIDÉKFEJLESZTÉSI ALAP (EMVA) FORRÁSAINAK FELHASZNÁLÁSÁRA

Összefoglaló

Prioritások	A prioritás az alábbi hazai problémák megoldására irányul:	A prioritáshoz kapcsolódó tervezett intézkedések	Mely EU tematikus célkitűzéshez járul hozzá?
I. A tudásátadás és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban, az erdészetben és a vidéki térségekben	a) K + F szintje alacsony, területileg centralizált. b) Alacsony innováció és tudástranszfer, különösen a KKV-k szintjén. c) Hazai agrárvállalatok, élelmiszeripari és erdészeti vállalkozások K+F+I aktivitása alacsony. d) A hazai, iskolarendszerű (agrár) felsőoktatás, szakképzés egyre kevésbé igény-, ill. szükséglet és gyakorlat orientált. e) Az élelmiszer-feldolgozás területén szaktanácsadási rendszer gyakorlatilag nem működik. f) Szakképzettség hiánya. Gazdálkodók alacsony iskolázottsága, környezetgazdálkodási szaktudásának hiánya.	<u>Tudásátadás és tájékoztatási tevékenységek:</u> • Mezőgazdasági, erdészeti, élelmiszeripari és vidékfejlesztési szakmai képzések • Bemutató üzemi programok • Tájékoztatási szolgáltatás <u>Tanácsadási szolgáltatások, üzemvezetési és helyettesítési szolgáltatások:</u> • Mezőgazdasági, erdészeti és élelmiszeripari szaktanácsadás • Szaktanácsadók továbbképzése • Csoportos szaktanácsadás <u>Együttműködés:</u> • Az agrárgazdaság termelékenységével és fenntarthatóságával foglalkozó EIP operatív csoportjainak létrehozása és működtetése (EIP: rövid ellátási láncokat támogató innovációs (EIP) együttműködések)	• A kutatás, technológiai fejlesztés és innováció erősítése; • Beruházások az oktatás, készségfejlesztés és élethosszig tartó tanulás területén.

II. A gazdaságok életképességének és versenyképességének fokozása a mezőgazdasági termelés valamennyi típusa és valamennyi régió esetében, az innovatív mezőgazdasági technológiák és a fenntartható erdőgazdálkodás elősegítése

- a) A mezőgazdaság kibocsátásán belül arányeltolódás a szántóföldi növénytermesztés irányába. Alacsonyfokú diverzifikáció.
- b) Forráseloszlás-koncentráció, valamint a kedvezőtlen makrogazdasági környezet miatt műszaki-technológiai lemaradás, tökehiány az állattenyésztési és kertészeti ágazatokban.
- c) Az állattenyésztő ágazatokra jellemző kétpólusú üzemi szerkezet, valamint az ágazat szereplői közötti jövedelempozíciós különbségek erősödése.
- d) A feldolgozás versenyképességi és szerkezeti problémái
- e) Alacsony szintű horizontális és vertikális együttműködések.
- f) Gazdatársadalom elöregedése, fiatal gazdálkodók alacsony aránya.

Beruházások tárgyi eszközökbe:

- A kertészeti és állattenyésztési gazdaságok általános technológiai fejlesztése
- A nagy hozzáadott értéket termelő, a technológiai fejlesztésbe leginkább bevonható, nemzetgazdasági szempontokból is kívánatos ágazatok hangsúlyos fejlesztése (kertészet, ültetvények).
- A megtermelt árualap kedvezőbb piaci elhelyezésének érdekében történő beruházások támogatása
- A meglévő öntözési rendszerek, vízi létesítmények víztakarékosabb, vízfelhasználást célzó korszerűsítése, valamint az öntözőberendezések hatékonyságának javítása
- Melioratív talajművelés támogatása
- A takarmány-hasznosulás és a takarmánytárolás, telepi mozgatás, minőségmegőrzés innovatív módszereinek elterjesztése, valamint alternatív takarmányozási rendszerek bevezetése.
- A nagy területeken dolgozó erdőgazdálkodás számára a korszerű erdőgazdálkodás és erdővédelem számára szükséges logisztikai háttér biztosítása.

- A kis- és középvállalkozások, a mezőgazdasági (az EMVA esetében) és a halászati és az akvakultúra-ágazat (az ETHA esetében) versenyképességének javítása.

II.1. FIATAL GAZDÁLKODÓK (FG) TEMATIKUS ALPROGRAM

-

- Vállalkozási tevékenység megkezdéséhez nyújtott támogatás olyan fiatal mezőgazdasági termelőknek, akik első alkalommal kezdenek gazdálkodásba mezőgazdasági üzemben. Inkubátorházak, mezőgazdasági vállalkozások elindításának segítése.
- A vállalkozási tevékenység megkezdése előtti felkészítés, előzetes képzés az eredményes és reális célokat tartalmazó támogatási kérelem benyújtása érdekében.
- Az alaptámogatást elnyert kedvezményezettek folyamatos, kötelező jellegű képzése („fiatal gazda támogatási alapsomag”).
- Az eredményes megvalósítás érdekében folyamatos mentorálási tevékenység biztosítása.
- A farmgyakornoki programok támogatása, gyakornoki programok tematikájának kidolgozásával. Oktatási intézményekkel és regionális képző központokkal való szorosabb kapcsolattartás. Bemutató gazdaságok támogatása. Szakmai tapasztalatcsere, külföldi-belföldi szakmai utak, konferenciák, szemináriumok, továbbképzéseken való részvétel elősegítése.

- A kis- és középvállalkozások, a mezőgazdasági (az EMVA esetében) és a halászati, valamint az akvakultúra-ágazat (az ETHA esetében) versenyképességének javítása.
- A foglalkoztatás előmozdítása és a munkaerő mobilitásának támogatása.
- Beruházások az oktatás, készségfejlesztés és élethosszig tartó tanulás területén.

III. Az élelmiszerláncok szervezése, ideértve a mezőgazdasági termékek feldolgozást és értékesítését, állatjólét, kockázatkezelés a mezőgazdaság terén történő előmozdítása

- a) Az élelmiszer-termékek globális érzékenysége és az árak hullámzása miatti hazai termelők piaci kitettsége.
- b) A hozzáadott érték növelése.
- c) Alacsony termelői és termék-előállítói szervezettség az élelmiszerláncban.
- d) A kiskereskedelmi láncok koncentrációjának és piacbefolyásoló képességének növekedése.
- e) Kevés számú, alacsony szintű horizontális és vertikális vállalati együttműködés.
- f) Az élelmiszerlánc biztonságát növelő hazai minőség rendszerek elterjedtsége, társadalmi elfogadottsága alacsony szintű.
- g) Kisebb gazdaságokban a korszerű vállalkozási ismeretek, eszközök hiánya.
- h) A növekvő piaci kockázatok kezelésére pénzügyi eszközök kidolgozása.
- i) A mezőgazdasági termelés klimatikus kockázatok miatti hozamingadozásának csökkentése.
- j) A rövid ellátási lánc neo-tradicionális formáinak elterjedtsége elmarad a nyugat-európaiktól, a tradicionális formák elterjedtek, de fejlesztésre szorulnak.

- Élelmiszeripari üzemek szerkezetátalakításának előmozdítása (Beruházások tárgyi eszközökbe).
- Mezőgazdasági termékek magasabb hozzáadott értéket célzó feldolgozásához kapcsolódó beruházások támogatása.
- Innovációs Együttműködés (Operatív Csoportok) keretében speciális vagy kísérleti projekt beruházások.
- A mezőgazdasági, erdőgazdálkodási termékek és az élelmiszerek minőségrendszereinek fejlesztése.
- Termelői, vállalati együttműködések ösztönzése.
- Mezőgazdasági kockázatkezelés.
- Állatjóléti intézkedés.
- Termelői csoportok létrehozása.
- A rövid ellátási láncok (REL) fejlesztése.

- A kis- és középvállalkozások, a mezőgazdasági (az EMVA esetében) és a halászati, valamint az akvakultúra-ágazat (az ETHA esetében) versenyképességének javítása.

III.1. RÖVID ELLÁTÁSI LÁNC (REL) TEMATIKUS ALPROGRAM

a) A rövid ellátási láncban résztvevő termelők jellemzően a legkisebbek, így érdekérvényesítő képességük gyenge és nem járatosak az összetett támogatási rendszerek használatában, ezért fontos, hogy legyen elkülönített kerettel rendelkező, közérthető, probléma-fókuszált tematikus alprogram a fejlesztésükre.

b) A rövid ellátási lánc neo-tradicionális formáinak elterjedtsége elmarad a nyugat-európaiktól, a tradicionális formák elterjedtek, ugyanakkor jelentős humán erőforrás- és eszközfejlesztést igényelnének.

c) A rövid ellátási láncok fogyasztói igényeket kielégítő fejlesztéséhez nincs elég felkészült és megfelelő eszközökkel ellátott szervező és termelő.

d) A helyi minőség rendszerek száma magas, azonban ezek döntő többsége nem tanúsításhoz kötött, így az élelmiszerlánc-biztonságot kevés esetben növelik és a társadalmi ismertségük-elfogadottságuk jellemzően alacsony szintű.

A REL-t (rövid ellátási lánc) szervezők szintjének legfontosabb fejlesztési szükségletei:

- A termelők értékesítési lehetőségeinek javítása a REL-ben hagyományos és újszerű formáit szervező együttműködések kialakításával és működtetésének támogatásával.
- A REL társadalmi elfogadásának és a fogyasztói bizalomnak a növelése.
- A REL élelmiszerbiztonságának növelése.
- A REL-ben a szervezők tudástranszferjének és innovációs aktivitásának erősítése.
- A REL-ben értékesítő termelők piacképességének javítása a kereskedelmi és marketing ismereteik és promóciós aktivitásuk fejlesztésével.
- A REL-ben értékesítő termelők hatékonyságának és jövedelmezőségének javítása az erőforrás-hatékony kereskedelmi eszközök és kapacitások fejlesztésével.
- A REL-ben értékesítő termelők és szervezők érdekképviselésének és hálózatos együttműködésének erősítése.
- A REL-lel kapcsolatos adatgyűjtés és elemzés rendszer jellegű fejlesztése.

- A kis- és középvállalkozások, a mezőgazdasági (az EMVA esetében) és a halászati, valamint az akvakultúra-ágazat (az ETHA esetében) versenyképességének javítása.
- A kutatás, technológiai fejlesztés és innováció erősítése.
- Az információs és kommunikációs technológiák hozzáférhetőségének, használatának és minőségének javítása.
- Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban.
- A foglalkoztatás előmozdítása és a munkaerő mobilitásának támogatása.
- A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem.
- Beruházások az oktatás, készségfejlesztés és élethosszig tartó tanulás területén.

IV. A mezőgazdasághoz és az erdészethez kapcsolódó ökoszisztémák állapotának helyreállítása, megőrzése és javítása

a) Kedvezőtlen irányú vízgazdálkodási gyakorlat, vízkészletekkel való nem megfelelő gazdálkodás, tájgazdálkodási keretbe helyezett vízgazdálkodás hiánya.

b) Diffúz tápanyagoktól és vegyszerektől terhelt felszíni vizek.

c) Kedvezőtlen talajhasználat, a talaj megújuló képességét meghaladó mértékű használata, leromlása. A talajvédelmi intézkedések aránya nem elégséges.

d) Kedvezőtlen faj és korösszetételű erdők, valamint a klímaváltozásnak való nagyfokú kitettség.

e) A természeti értékek megőrzése szempontjából fontos területek, élőhelyek megőrzése jelentős részben aktív, a speciális helyi viszonyokhoz illeszkedő kezelést igényel. A magas természeti értékű területek aránya és a biológiai sokféleség lecsökkent, az idegenhonos, inváziós fajok terjedése fokozódik, így az ökoszisztéma-szolgáltatások, elmaradnak az igényektől.

f) Alacsony szintű fogyasztói egészség- és környezettudatosság.

- Környezetvédelemhez és a magas természeti értéket képviselő terület közjóléti értékének növeléséhez kapcsolódó nem termelő beruházások.
- Alapvető szolgáltatások és a falvak megújítása a vidéki térségekben.
- Az agrár-környezetvédelmi és az éghajlattal kapcsolatos kifizetések.
- Ökológiai gazdálkodás.
- Natura 2000 kifizetések és a víz-keretirányelvhez kapcsolódó kifizetések.
- Hátrányos természeti adottságokkal vagy egyéb sajátos hátrányokkal rendelkező területek számára teljesített kifizetések.
- Együttműködés.
- Az erdőgazdálkodás biológiai alapjainak megőrzése, a klímaváltozás hatásainak csökkentése és alkalmazkodás.
- Fenntartható erdőgazdálkodási rendszerek fejlesztése.

- Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázat megelőzés és kezelés ügyének támogatása.
- A környezetvédelem és az erőforrás-hatékonyság támogatása.

V. Az erőforrás hatékonyság előmozdítása, valamint az alacsony széndioxid kibocsátású és az éghajlatváltozás hatásaihoz alkalmazkodni képes gazdaság irányába történő elmozdulás támogatása a mezőgazdasági, az élelmiszer-ipari és az erdészeti ágazatokban

a) Klímaváltozásnak való nagyfokú kitettség, klímaváltozáshoz történő adaptáció, illetve mitigáció alacsony foka, valamint annak ösztönzésének elmaradása.
b) Elavult telepi öntözési infrastruktúra.
c) Fosszilis energiafüggőség és alacsony energiahatékonyság. (mezőgazdasági termelő épületek).
d) Erőforrás-gazdálkodás nem kielégítő: elavult technológiák, állat elhelyezési és trágyakezelési problémák.
e) A helyi megújuló energiaforrások, erdei biomassa, a melléktermékek, nem élelmiszer jellegű nyersanyagok energiacélú felhasználási aránya alacsony.
f) Erőforrás-hatékonyság gyengeségei az élelmiszeriparban (alapanyag- energia- és vízfelhasználás fenntarthatósága és hatékonysága).

- Az agrár-környezetvédelmi és az éghajlattal kapcsolatos kifizetések.
- Erőforrás hatékonyságot célzó beruházások és együttműködések.
- Erdőgazdálkodási funkciók fenntartható fejlesztése, erdei haszonvételek körének és hozzáadott értékének bővítése első sorban lokális biomassa energetikai hasznosítás által („bio-gazdaság”).

- Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban.
- Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázat megelőzés és kezelés ügyének támogatása.
- A környezetvédelem és az erőforrás-hatékonyság propagálása.

VI. A társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben

a) Kedvezőtlen szocio-demográfiai és egyéb térségi trendek: fiatalok elvándorlása, elöregedés, romló egészségi állapot, újratermelődő mélyszegénység, kulturális örökség eróziója, szétesett helyi közösségek.

b) Vidéki helyi gazdaság gyenge, szervezetlen: fejletlen és gyenge KKV szektor, helyi termelés-fogyasztási kapcsolatok hiánya, helyi termékek hiánya, innováció hiánya, gyenge hálózatosodás, turisztikai potenciál gyenge kihasználtsága, helyi agrobiodiverzitás kihasználtsága minimális.

c) A fenntarthatósági, klíma-adaptációs szempontoknak való megfelelés gyenge: teljes fosszilis energiafüggőség, természeti erőforrások degradációja, pazarló gazdálkodás.

d) Jelentős és tovább növekvő területi fejlettségi különbségek a vidéki térségek rovására.

e) Vidéken élők által elérhető jövedelemforrások jövedelmezőségi szintje alacsony.

f) Vidéki munkanélküliség, az aktív korú inaktívak koncentrációja a vidéki területeken.

g) IKT kapacitás és használat alacsony szintű.

- Mikroállalkozások fejlesztése, diverzifikáció.
- Alapvető szolgáltatások és a falvak megújítása a vidéki térségekben.
- Közösségvezérelt helyi fejlesztések (CLLD).
- A közösségvezérelt helyi fejlesztések (CLLD), a helyi akciócsoportok szervezeti kereteinek kialakítását és működését a LEADER intézkedés biztosítja.

- A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem.
- A foglalkoztatás előmozdítása és a munkaerő mobilitásának támogatása.
- Az információs és kommunikációs technológiák hozzáférhetőségének, használatának és minőségének javítása.

**VI.1. KÖZÖSSÉGVEZÉRELT
HELYI FEJLESZTÉSEK (CLLD)
TERVEZETT ALKALMAZÁSA**

-	CLLD módszer szerint megvalósított EMVA/ETHA/ERFA/ESZA fejlesztési elemek: <u>Kedvezőtlen szocio-demográfiai trendek terén:</u> • helyi szociális munka megerősítése; • gyermekek iskolai/iskolán kívüli nevelésének fejlesztése, LLL; • fiatalok helyben tartását segítő fejlesztések; • közösségfejlesztés, hazai és nemzetközi kapcsolatok fejlesztése; • kulturális örökség megőrzése, hasznosítása. <u>Vidéki helyi gazdaság megerősítése terén:</u> • vállalkozásfejlesztés; • helyi termék infrastruktúra fejlesztése; • helyi, KKV-k szintjén megjelenő innováció segítése; • helyi termelés-fogyasztási rendszerek létrehozása, megerősítése; • együttműködések, hálózatosodás (klaszterek) segítése. <u>A fenntarthatósági szempontok terén:</u> • helyi energiastratégiák; • lakossági és vállalkozói energiaracionalizálás; • megújuló energia-előállítás; • élőhelyek rehabilitációja.	• Valamennyi tematikus célkitűzés érintett.
---	--	--

A tervezett támogatások formája, tervezett eszközök	Leendő célcsoport, kedvezményezettek
A fejlesztési célú, versenyképességet növelő beruházási intézkedések esetében az EMVA támogatás formája lehet: • vissza nem térítendő támogatás (VNT); • kedvezményes hitel formájában, hitelalapból nyújtott visszatérítendő támogatás (pénzügyi eszköz); • kamattámogatás.	• mezőgazdasági termelők, fiatal gazdák; • erdőgazdálkodók számára továbbképzési stratégia kialakítása és akkreditációja (VM), benne a tanácsadók továbbképzése; • mikro- és kisvállalkozó • élelmiszer feldolgozók • rövid ellátási láncok szervezői, értékesítő termelői és a szaktanácsadói